

Sușineri ale falsificabilității lui Karl

Popper

Nicolae Sfetcu

18.08.2019

Sfetcu, Nicolae, "Sușineri ale falsificabilității lui Karl Popper ", SetThings (18 august 2019), URL = <https://www.setthings.com/ro/sustineri-ale-falsificabilitatii-lui-karl-popper/>

Email: nicolae@sfetcu.com

Acest articol este licențiat sub Creative Commons Attribution-NoDerivatives 4.0 International. Pentru a vedea o copie a acestei licențe, vizitați <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>.

Extras din:

Sfetcu, Nicolae, "Distincția dintre falsificare și respingere în problema demarcației la Karl Popper", SetThings (3 iunie 2018), MultiMedia (ed.), DOI: 10.13140/RG.2.2.10444.72329, ISBN 978-606-033-139-1, URL = <https://www.setthings.com/ro/e-books/distinctia-dintre-falsificare-si-respingere-in-problema-demarcatiei-la-karl-popper/>

Suporterii lui Popper au susținut că cele mai multe critici se bazează pe o interpretare neînțeleasă a ideilor sale. Ei afirmă că Popper nu ar trebui interpretat în sensul că falsificabilitatea este o condiție suficientă pentru delimitarea științei. Unele pasaje par să sugereze că el o consideră doar o condiție necesară (Feleppa 1990, 142). Alte pasaje ar sugera că, pentru ca o teorie să fie științifică, Popper impune (pe lângă falsificabilitate) și alte teste, și că rezultatele negative ale testelor sunt acceptate (Cioffi 1985, 14–16). Un criteriu de delimitare bazat pe falsificare care include aceste elemente

va evita cele mai evidente contra-argumente ale unui criteriu bazat numai pe falsificabilitate. (Hansson 2017)

David Miller consideră că *problema delimitării* și a *problema inducției la Popper* sunt încă uneori "lamentabil de greșit înțelese... *Problema demarcării este rezolvată așa cum a rezolvat-o Popper.*" (Miller 2009b) Mulți critici înțeleg în mod greșit filozofia lui Popper în problema demarcării. Sarcina sa nu este de a "distinge problemele științifice și ne-științifice într-un mod care să prezinte un mandat epistemic mai sigur sau un temei doveditor pentru știință decât pentru neștiință", conform lui Laudan (Laudan 1983, 118), și nici "explicarea uzanțelor paradigmatică ale "științificului" (Laudan 1983, 122). Problema nu ține de siguranță, mandat și motive pentru cei care trăiesc cu temerea că nu pot "avea dreptul să creadă nici o teorie științifică" (Papineau 2006, 63), și nici de utilizare, clasificare și statut. Și, contrar lui Grünbaum, (Grünbaum 1989) doar în mod accidental preocupată de ratificarea statutului neștiințific. *Principala problemă a teoriei cunoașterii, cel puțin pentru un empirist*, este destul de diferită în natură: Popper a descris principala problemă a teoriei cunoașterii ca "*analiza critică a apelului la autoritatea experienței*" (K. Popper 1934, chap. 10). Filosofia lui Popper se opune în mod puternic și în mod expres tuturor acestor tendințe la modă și tuturor viziunilor științei ca "un corp de cunoaștere":

"În contextul actual, nu prea contează dacă sunt sau nu drept în ceea ce privește incontestabilitatea oricăreia dintre aceste trei teorii [cele ale lui Freud, Adler și Marx]: aici ele servesc doar ca exemple, ca ilustrații. Scopul meu este de a arăta că "problema demarcării" mea a fost de la început problema practică de evaluare a teoriilor și de judecare a pretențiilor lor. Cu siguranță nu a fost o problemă de clasificare sau distincție a unor subiecte numite "știință" și "metafizică". A fost mai degrabă o problemă practică urgentă: în ce condiții este un apel critic la experiență posibil - unul care ar putea purta niște fructe?" (K. R. Popper 1983, secs. I, § 18)

Problema clară filosofică, și chiar logică, ce rezultă de aici, este: în ce circumstanțe o investigație empirică merită să se angajeze? cu soluția clară: *"din moment ce formularea unei ipoteze, acceptarea ei ca fiind un candidat pentru adevăr, trebuie să preceadă examinarea ei, sarcina unei investigații empirice nu poate fi să promoveze ipoteze, ci doar să le diminueze. Empirismul cere ca o ipoteză să fie păstrată dacă nu se ciocnește într-un mod adecvat cu experiența. Prin urmare, o ipoteză acceptată rămâne acceptată până când este respinsă. Nu sunt necesare alte acțiuni"* (Miller 2009a, chaps. 4, § 1)

Miller consideră că problema inducției este de asemenea rezolvată în modul în care a făcut-o Popper.

Milos Taliga, în *Against Watkins: From a Popperian point of view*, (Taliga 2004), argumentează împotriva criticii lui John Watkins (Watkins 1997) care susține că teoria verosimilitudinii lui Popper (împreună cu teoria sa de coroborare) introduce elemente justificative și inductiviste. Pe scurt, Watkins susține că afirmația lui Popper că "putem ști sau cel puțin avem motive să credem că facem progrese în ceea ce privește adevărul" (K. R. Popper 1983, chap. § 16) este cu siguranță un element justificativ, și afirmația că "dacă două teorii concurente au fost criticate și testate, și gradul de coroborare al uneia dintre ele este mai mare decât a celeilalte, avem, în general, motive să credem că prima este o aproximare mai bună a adevărului decât a doua" (K. R. Popper 1983, 58) este suficientă pentru Watkins pentru a ajunge la concluzia că "evaluările de coroborare oferă o justificare pentru evaluările corespunzătoare de verosimilitudine... Se pare clar că un element inductiv a apărut aici" (Watkins 1997, § 16-17). După ce prezintă în detaliu argumentația lui Watkins, Popper o analizează și ajunge în final la concluzia că esența criticii este "întrebarea "De ce cea mai bună teorie coroborată este cea mai bună teorie?"

Watkins crede că răspunsul lui Popper ar fi: "Pentru că este mai adevărată decât toate celelalte considerate și o putem cunoaște sau cel puțin avem motive serioase să credem în ea". Dar adevărul este că Popper a subliniat mereu că evaluarea noastră de verosimilitudine a ipotezelor concurente este doar o presupunere. El a insistat, de asemenea, că o putem apăra cu ajutorul coroborării-aprecierii și a altor motivații critice. Dar nu putem să o justificăm." (Taliga 2004) Watkins transformă motivele critice ale lui Popper (oferite pentru a apăra, dar nu pentru a justifica) în motive pozitive (oferite pentru a justifica).

Carl Hempel, în *Empirical Statements and Falsifiability*, (Hempel 1958) critică și el afirmațiile lui Watkins împotriva lui Popper. Watkins tinde să ascundă natura problemei la îndemână argumentând ca și cum criteriul de falsificabilitate al afirmațiilor empirice este el însuși o declarație calificabilă drept adevărată sau falsă, atribuindu-i lui Popper "o încercare de a-și falsifica criteriul falsificabilității științei". (Watkins 1997, 122) Dar Popper, departe de a considera criteriul său de falsificabilitate drept o declarație falsificabilă, este foarte explicit în a-și caracteriza propunerea ca o "propunere pentru o stipulare", care trebuie judecată prin adecvarea ei la scopul său teoretic.

Tendința actuală

După decăderea conceptului de falsificabilitate, s-a pus din nou problema metodei de demarcare între știință și pseudoștiință: să alegem cea mai probabilă teorie în scopuri educaționale, cea mai bine coroborată teorie de dragul adevărului, sau cea mai informativă și mai explicativă teorie pentru a ne apropia cel mai mult de realitate? Este posibil ca cele mai informative și mai explicative teorii să nu fie cea mai riscantă estimare, sau să nu aibă cea mai mare probabilitate anterioară înainte de testare, deci nu ar oferi

neapărat cea mai mare șansă de a învăța. O teorie care ar corespunde în oarecare măsură falsificabilității ar fi cea mai probabilă teorie, având și cea mai bună șansă de a învăța din propriile greșeli. (Derksen 1985) Dar este nevoie și de coroborare.

Promovarea pluralismului metodologic ar fi o soluție, putând să ușureze alegerea dificilă între teoria cea mai probabilă și cea mai bună coroborată teorie, dar dacă se alege cea mai bine coroborată teorie se pune în pericol caracterul empiric și raționalitatea științei, iar prin alegerea celei mai probabile teorii riscăm să pierdem cea mai bună aproximare a adevărului .

În 1978, Paul Thagard a propus ca pseudoștiința să se distingă de știință în primul rând prin faptul că ar fi mai puțin progresivă decât teoriile alternative pe o perioadă lungă de timp, iar susținătorii săi nu reușesc să recunoască sau să rezolve probleme cu ajutorul teoriei. (Thagard 1978) În 1983, Mario Bunge a sugerat categoriile de "domenii de credință" și "domenii de cercetare", pentru a ajuta la a distinge între pseudoștiință și știință, în cazul în care prima este în principal personală și subiectivă, și cea de a doua implică o anumită abordare sistematică. (Bunge 1982)

Importanța delimitării pare să fi scăzut după ce Laudan (Laudan 1983) a argumentat că nu există nicio șansă de a găsi un criteriu necesar și suficient pentru ceva atât de eterogen ca metodologia științifică. Criteriile de delimitare ar fi fost folosite istoric ca "mașini de război" în disputele polemice dintre "oameni de știință" și "pseudo-oameni de știință". În opinia sa, delimitarea dintre știință și ne-știință a fost o pseudo-problemă, mai importantă ar fi concentrarea pe distincția dintre cunoștințele fiabile și cele nesigure. (Laudan 1983). Sebastian Lutz, în schimb, susține că demarcarea nu trebuie să fie o singură condiție necesară și suficientă; trebuie să existe, mai degrabă, un criteriu necesar

și un criteriu suficient posibil diferit. (Lutz 2011) Alți critici au susținut criterii multiple de delimitare, specifice pentru fiecare ramură principală a științei.

Problema de demarcare a fost comparată de Michael LeVine cu problema diferențierii știrilor false de știrile reale, care au devenit proeminente în alegerile prezidențiale din 2016 ale Statelor Unite (LeVine 2016).

Bibliografie

- Bunge, Mario. 1982. "Demarcating Science from Pseudoscience." *Fundamenta Scientiae* 3.
- Cioffi, Frank. 1985. "Psychoanalysis, Pseudo-Science and Testability." In *Popper and the Human Sciences*, edited by Gregory Currie and Alan Musgrave, 13–44. Kluwer Academic Publishers.
- Derksen, A. A. 1985. "The Alleged Unity of Popper's Philosophy of Science: Falsifiability as Fake Cement." *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition* 48 (3): 313–36.
<http://www.jstor.org/stable/4319794>.
- Feleppa, Robert. 1990. "Kuhn, Popper, and the Normative Problem of Demarcation." *Philosophy of Science and the Occult* 2.
- Grünbaum, Adolf. 1989. "Degeneration of Popper's Theory of Demarcation." 1989.
<http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199989928.001.0001/acprof-9780199989928-chapter-3>.
- Hansson, Sven Ove. 2017. "Science and Pseudo-Science." In *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, edited by Edward N. Zalta, Summer 2017. Metaphysics Research Lab, Stanford University.
<https://plato.stanford.edu/archives/sum2017/entries/pseudo-science/>.
- Hempel, Carl G. 1958. "Empirical Statements and Falsifiability." *Philosophy* 33 (127): 342–48. <http://www.jstor.org/stable/3748661>.
- Laudan, Larry. 1983. "The Demise of the Demarcation Problem." In *Physics, Philosophy and Psychoanalysis*, 111–27. Boston Studies in the Philosophy of Science. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-009-7055-7_6.
- LeVine, Michael V. 2016. "Science Has Experience Fighting Fake News — and Facebook Should Take Note." 2016. <https://mic.com/articles/161376/science-has-experience-fighting-fake-news-and-facebook-should-take-note>.
- Lutz, Sebastian. 2011. "On an Allegedly Essential Feature of Criteria for the Demarcation of Science." Published Article or Volume. *The Reasoner*. 2011.
[http://www.kent.ac.uk/secl/philosophy/jw/TheReasoner/vol5/TheReasoner-5\(8\).pdf](http://www.kent.ac.uk/secl/philosophy/jw/TheReasoner/vol5/TheReasoner-5(8).pdf).
- Miller, David. 2009a. "Out of Error: Further Essays on Critical Rationalism." In *Rethinking Popper*, edited by Zuzana Parusniková and R. S. Cohen, 417–423. Springer.

- . 2009b. “Some Hard Questions for Critical Rationalism.”
<https://philpapers.org/rec/MILSHQ>.
- Papineau, D. 2006. “Three Scenes and a Moral.” *The Philosophers’ Magazine* 38.
- Popper, Karl. 1934. *Logica Cercetării*.
- Popper, Karl Raimund. 1983. *Realism and the Aim of Science*. Hutchinson.
- Taliga, Miloš. 2004. “Against Watkins: From a Popperian Point of View.” *Organon F: Medzinárodný Asopis Pre Analytickú Filozofiu* 11 (2): 143–157.
- Thagard, Paul R. 1978. “Why Astrology Is a Pseudoscience.” *PSA: Proceedings of the Biennial Meeting of the Philosophy of Science Association 1978*: 223–234.
- Watkins, John W. N. 1997. “Popperian Ideas on Progress & Rationality in Science.” *The Critical Rationalist* 2.